ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ

បច្ចេកទេសចិញ្ចឹមមាន់ជាលក្ខណៈគ្រួសារ ដែលធន់ទៅ នឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ

ភ្នំពេញ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៧

រៀបចំដោយ : កម្មវិធីផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេសកសិកម្មថ្មីដែលធន់ទៅនឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ(ASPIRE)

ឧបត្ថម្ភដោយ : រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និងមូលនិធិអន្តរជាតិសម្រាប់អភិវឌ្ឍកសិកម្ម(IFAD)

មាតិកា

ទំព័រ

មាតិកា......1
សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ......1
មេរៀនទី ១: ការជ្រើសរើសពូជ......2
មេរៀនទី ២: លក្ខណៈទូទៅក្នុងការសាងសង់ទ្រុង......6
មេរៀនទី ៣: វិធីសាស្ត្រចិញ្ចឹមកូនមាន់កំឡុងពេលបម្រែបម្រួលអាកាសធាតុ......11
មេរៀនទី ៤: អនាម័យ និង វិធានការណ៍ការពារជម្ងឺ......23
មេរៀនទី ៥: ជម្ងឺ និង ការចាក់ថ្នាំការពារ......27
១. ជម្ងឺអាសន្នរោគ......27
២. ជម្ងឺញូវកាស ឬ ជម្ងឺដង្កោរ......28
៣. ជម្ងឺអុតបក្សី......29
៤. ជម្ងឺផ្តាសាយបក្សី......30
មេរៀនទី ៦: ការបញ្ចូលរបៀបថ្មី លើគោលគំនិត អាជីវកម្មកសិកម្មខ្នាតតូច ផ្នែកការចិញ្ចឹមមាន់......31
ឯកសារយោង......36

សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ

យើងខ្ញុំសូមសម្តែងនូវការដឹងគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅចំពោះរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និងមូលនិធិអន្តរជាតិសម្រាប់អភិវឌ្ឍកសិកម្ម (IFAD) ដែលបានផ្តល់ហិរញ្ញប្បទានដល់ក្រសួងកសិកម្មរុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទក្នុងការអនុវត្ត កម្មវិធីផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេសកសិកម្មថ្មីដែលធន់ទៅនឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ (ASPIRE) មានគោលបំណង កាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ និងបង្កើនភាពធន់របស់គ្រួសារ កសិករ ខ្នាតតូចក្រីក្រ និងងាយរងគ្រោះនៅកម្ពុជា។ កម្មវិធីបានផ្តល់ថវិកា ដល់អគ្គនាយកដ្ឋានកសិកម្ម/នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម ក្នុងការអនុវត្ត សមាសភាពទី២ នៃកម្មវិធីគឺ អភិវឌ្ឍសមត្ថភាពសេវាផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម ដើម្បីជួយគាំទ្រការកែលម្អសេវាផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម នៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ និងមូលដ្ឋានតាមរយៈបង្កើនគុណភាពផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម និងគ្រប់គ្រងចំណេះដឹង និងពង្រឹងធនធាន មនុស្សសម្រាប់ផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម។

បម្រែបម្រួលអាកាសធាតុ មានការប្រែប្រួលខ្លាំង រដូវដែលផ្លាស់ប្តូរ បង្កឲ្យមានផលប៉ះពាល់ដល់ជីវភាព រស់នៅរបស់កសិករ និងផលប៉ះពាល់ដល់របរកសិកម្ម ទទួលប្រាក់ចំណូលទាបដូច្នេះហើយទើបកម្មវិធីផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេសកសិកម្មថ្មីដែលធន់ទៅនឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ រៀបចំឯកសារផ្តល់ចំណេះដឹងនេះឡើងដើម្បីឆ្លើយតបនឹងបម្រែបម្រួលអាកាសធាតុ ឲ្យបានទាន់ពេលវេលា ដែលជាតម្រូវការរបស់កសិករខ្នាតតូចគ្រប់ៗគ្នា ទាំងក្នុងនឹងក្រៅកម្មវិធីផងដែរ ។

យើងសង្ឃឹមថាឯកសារនេះ និងជួយដល់ មន្ត្រីផ្សព្វផ្សាយ ភ្នាក់ងារផ្សព្វផ្សាយ បង្ហាត់ពីបច្ចេកទេសចិញ្ចឹមមាន់ជាលក្ខណៈគ្រួសារដែលឆ្លើយតបទៅនឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ វាជាវិធីសាស្រ្តងាយៗ សាមញ្ញក្នុងការចិញ្ចឹមសត្វ ដែលកសិករអាចធ្វើបាន និងទទួលប្រាក់ចំណូលកើនឡើង ។

ឯកសារណែនាំ "**បច្ចេកទេសចិញ្ចឹមមាន់ជាលក្ខណៈគ្រួសារ ដែលធន់ទៅនឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ**" នេះជា សមិទ្ធផលថ្មីមួយរបស់កម្មវិធី ASPIRE ភាពជោគជ័យក្នុងដំណើរ ការរៀបចំសៀវភៅនេះ គឺអាស្រ័យទាំងស្រុងលើកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ និងការចូលរួមក្រុមការងារបច្ចេកទេស របស់កម្មវិធីនៃអគ្គនាយកដ្ឋានកសិកម្ម/នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម ។

មេរៀនទី ១: ការជ្រើសរើសពូជ

១.គោលបំណង

- ឲ្យកសិករចេះជ្រើសរើសពូជមាន់យកមកចិញ្ចឹមឲ្យធន់នឹងអាកាសធាតុប្រែប្រួលតាមតំបន់
- មាន់មានសុខភាពល្អ ធំធាត់លឿន ត្រូវតាមតម្រូវការទីផ្សារ

២.ពូជមាន់នាំចូលពីបរទេស

ផ្តល់ទិន្នផលខ្ពស់ ការចិញ្ចឹមត្រូវអនុវត្តតាមបច្ចេកទេស

❖ ពូជមាន់ផ្តល់សាច់

- ពូជអារីយង់

❖ ពូជមាន់ផ្តល់ពង

- ពូជអ៊ីសាប្រូន
- ពូជលីហ្គន
- ពូជព្លីមុត

៣.ពូជមាន់ក្នុងស្រុក

ពូជនេះធន់អាកាសធាតុមិនសូវរើសចំណីងាយស្រួលចិញ្ចឹម។

មាន់សំពៅ

មាន់ស្លូយ

មាន់កណ្ដូង

មាន់ថៃ

មាន់គក

៤.ពូជមាន់បីសាសន៍(មាន់កូនកាត់)

បានពីការបង្កាត់មេបា ពូជសុទ្ធបរទេសនិង ពូជសុទ្ធបរទេស និងពូជមាន់ ក្នុងស្រុក។ មាន់បីសាសន៍ ចិញ្ចឹមឆាប់ធំ មាឌធំ ធន់ជម្ងឺ ស៊ីចំណី ក្នុងស្រុក។

ពូជមាន់បីសាសន៍

៥.គុណសម្បត្តិ និងគុណវិប្បត្តរបស់ពូជមាន់

ប្រភេទមាន់	គុណសម្បត្តិ	គុណវិបត្តិ
មាន់ក្នុងស្រុក	- ធន់ និង អាកាសធាតុប្រែប្រួលក្នុងតំបន់ - ស្រួលចិញ្ចឹមមិនរើសចំណី - ចេះក្រាបពង ពូកែថែរក្សាកូន - ចំណាយដើមទុនតិច លក់បានតម្លៃខ្ពស់	- មាន់មាឌតូច រយៈពេលចិញ្ចឹមយូរ - ការលូតលាស់យឺត ផ្តល់ពងតិច
មាន់នាំចូល	- មានមាឌធំ ការលូតលាស់លឿន - រយៈពេលចិញ្ចឹមខ្លី ផ្តល់ពងច្រើន	- មិនសូវធន់ និងអាកាសធាតុប្រែប្រួលក្នុងតំបន់ - ពិបាកចិញ្ចឹមរើសចំណី មិនចេះក្រាបពង និងបណ្តើរកូន - ទាមទារការថែទាំខ្ពស់ លក់បានតម្លៃទាប

៦.លក្ខណៈទូទៅក្នុងការជ្រើសរើសពូជ

❖ ការជ្រើសរើសបា

- មាឌធំសង្ហា ពេញវ័យជំទង់ ចាប់ពី ៥ ដល់ ៧ខែ
- សុខភាពល្អ ទំងន់ពី ២ដល់៣គីឡូក្រាមឡើង
- ចរិកស្លូតបូត
- ពូកែជាន់មេ
- ប្រវត្តិមេ បាល្អ
- មិនជាន់ឈាម
- មិនមានជម្ងឺតំណពូជ។

ការជ្រើសរើសបា

❖ ការជ្រើសរើសមេ

- ធំមាំរាងសម
- ចន្លោះឆ្អឹងទ្រូងមកគូទមានទំហំបីធ្នាប់ដៃ (ពោះ)
- សុខភាពល្អ ប្រវត្តិមេ បាល្អ
- ចរិកស្លូតបូត ពូជសាយ កូនពូកែថែទាំកូន
- មិនជាន់ឈាម និងមិនមានជម្ងឺតំណពូជ។

ការជ្រើសរើសមេ

មេរៀនទី ២: លក្ខណៈទូទៅក្នុងការសាងសង់ទ្រុង

១.គោលបំណង

ក្រោយវគ្គបណ្តុះបណ្តាលសិក្ខាកាម និងចេះពីបច្ចេកទេស៖

❖ ការសាងសង់ទ្រុង មេមាន់យកពង មាន់យកសាច់ កូនមាន់ ទ្រុងមាន់ជីវសុវត្ថិភាព ដើម្បីការពារ ជម្ងឺនិងទប់ទល់កំណើនសីតុណ្ហភាព។

២. ការសាងសង់ទ្រុង

- ជួយឲ្យមាន់មានសុខភាពល្អ ការពារកំដៅថ្ងៃ ភ្លៀងខ្យល់
- ការសាងសង់ទ្រុងត្រូវបណ្តោយថ្ងៃ។

៣. គុណសម្បត្តិនៃការសាងសង់ទ្រុងមាន់

- បង្កាត់ និងរក្សាពូជបានល្អ ផ្តល់ទឹក និងចំណី ការគ្រប់គ្រងស៊ុត
- ចាក់ថ្នាំការពារ ការព្យាបាល ការទំលាក់ព្រូន ត្រួតពិនិត្យសុខភាពមាន់បានគ្រប់ពេល កាត់បន្ថយនូវជម្ងឺ
- ប្រមូលលាមកធ្វើជី កាត់បន្ថយការបាត់បង់ ចោរលួច ឬ សត្វសាហាវស៊ី
- បានគិតលើហានិភ័យពេលមានបម្រែបម្រួលអាកាសធាតុផងដែរ។

៤. ការជ្រើសរើសទីតាំងសង់ទ្រុង

- មានខ្យល់អាកាសចេញចូលល្អ ទាំងរដូវប្រាំង និងរដូវវស្សា
- ដីទួលមិនជាំទឹក និងមានដង្ហើមទឹករាក់(ដីមានសំណើមទឹក)
- ក្រឡាផ្ទៃទ្រុងសង់តម្រូវតាមចំនួនមាន់។

- មានទីធ្លាសម្រាប់ដាំស្មៅ សម្រាប់មាន់ដើររកចំណី មានម្លប់ជ្រក និងមានប្រភពទឹកស្អាត
- ឆ្ងាយពីទីប្រជុំជន ឆ្ងាយពីផ្ទះបន្តិច មានពន្លឺព្រះអាទិត្យជះចូលពេលព្រឹក និងល្ងាច
- មានរណ្តៅដីកំប៉ុស្ត ចំងាយ៣ទៅ៤ម៉ែត្រពីទ្រុង
- ស្នូកចំណី និងស្នូកទឹក ងាយលាងសំអាត
- ជុំវិញជញ្ជាំងទ្រុង មានសំណាញ់ការពារមូស សត្វល្អិតចង្រៃទិចឬខាំមាន់
- កម្រាលផ្ទៃទ្រុងប្រើអង្កាម អាចមន៍រណាឈើ ដីខ្សាច់ ឬធ្វើជាទ្រនើសម្រាប់មាន់ដេក
- ដំបូលមាន សំយាបវែង ប្រក់ស្បូវ ស្លឹកត្នោត ស្លឹកដូង
- រដូវវស្សា ទ្រុងត្រូវការពារខ្យល់បោកបក់ខ្លាំង ជះភ្លៀងចូល និងធ្វើឲ្យ មានកំដៅក្នុងទ្រុង (ដូចជាដុតធ្យូងក្នុងក្អម ឬចង្ក្រាន ឬអំពូលភ្លើងអគ្គីសនី)
- រដូវប្រាំង ក្នុងទ្រុងត្រូវត្រជាក់ ដាំដើមឈើហូបផ្លែ ឬដើមចេក ននោង ក្បែរៗទ្រុងផ្តល់ជាម្លប់ ដាំស្មៅខៀវខ្ចីព័ទ្ធជុំវិញទ្រុង ជួយកាត់បន្ថយកំដៅជះចូលទ្រុង ត្រូវបាញ់ទឹកលើដំបូល ជុំវិញទ្រុងម៉ោង៩ព្រឹក និងម៉ោង២រសៀល បាញ់ទឹកឲ្យជោគជាំ ទើបមានធាតុត្រជាក់ជះចូលក្នុងទ្រុង។

៥.ទ្រុងមាន់សាច់

- ត្រូវមានកម្រាលជាប់ដីប្រើអង្កាម អាចន៍រណាសម្រាប់រដូវវស្សា
- រដូវប្រាំងកម្រាលដីខ្សាច់ ទ្រនើសម្រាប់មាន់ដេកពេលយប់ វិធីនេះចិញ្ចឹមមិនព្រលែងចេញក្រៅទ្រុងទេ
- ផ្ទៃទ្រុង១ម៉ែត្រការ៉េ ដាក់មាន់បាន៖
    - ១៥ទៅ២០ក្បាល ក្នុងអាយុ ២ ទៅ ៣ខែ
    - ៨ទៅ១០ក្បាល ក្នុងអាយុ ៣ ទៅ ៤ខែ
    - ៤ទៅ៥ក្បាល ក្នុងអាយុ ៤ ទៅ ៥ខែ។

ទ្រុងមាន់សាច់

៦. ទ្រុងកូនមាន់

ងាយស្រួលលើកចុះឡើងយកកូនមាន់ដាក់កំដៅថ្ងៃពេលព្រឹកព្រលឹម។

- កំពស់ ៩តឹក មានជើង៤តឹក
- ទទឹង៨តឹក
- បណ្ដោយ១ម៉ែត្រ៤តឹក
- យើងត្រូវខ័ណ្ឌចែកជាពីរទ្រុងនិងមានទ្វាគម្របពីលើទាំងពីរទ្រុង ។

ទ្រុងកូនមាន់

៧. ទ្រុងមេមាន់ពង

ទ្រុងមេពងនៅជាប់នឹងទ្រុងមាន់សាច់ ដោយតជាប់ជញ្ជាំង ទ្រុងមាន់សាច់មួយចំហៀងនិង បន្ថែមយ៉ាបដំបូលបន្តិចជាការស្រេចៈ

- ទទឹង១ម៉ែត្រកន្លះ
- បណ្តោយតាមប្រវែងទ្រុងមាន់សាច់
- ដាក់សំបុកឲ្យមាន់ពងមានកំពស់ពីដី៧តឹក ឬ កំពស់៩តឹក
- ដាក់ជណ្តើរ៣ទៅ៤កាំឲ្យមេឡើងពង សំបុកនីមួយៗត្រូវខុសប្លែកគ្នា ។

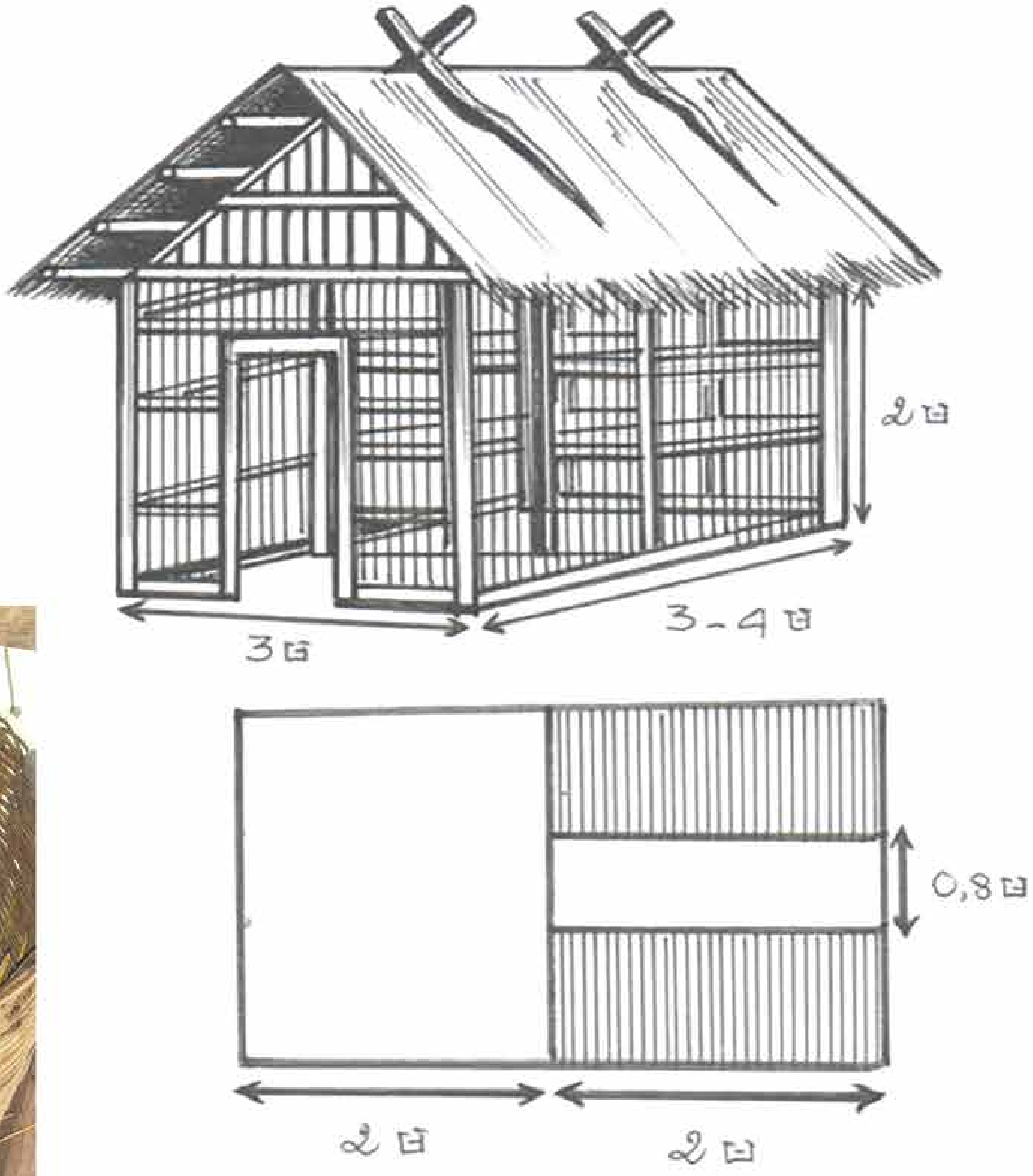

ទ្រុងមេមាន់ និងមាន់សាច់

៨. ទ្រុងមាន់ជីវសុវត្ថិភាព

- ការពារមាន់កុំឲ្យឆ្លងជម្ងឺមកពីខាងក្រៅ ឬពីក្នុងទៅក្រៅ ។ ព័ទ្ធសំណាញ់ ព្រួល ធាងត្នោត ធាងដូង កូនឈើក្រញឹប ដាំដើមកន្ធំថេត ល្ហុងខ្វង ម្រុំ អង្កាដី អង្កាញ់ ដើមបណ្ដូលពេជ្រ និងស្លឹកគ្រៃ។ល។ ក្នុងទីធ្លា ដាំឈើហូបផ្លែៈ ដូង ចេក ស្វាយ ល្ហុង ការពារកុំឲ្យមាន់ចេញក្រៅ និងជាម្លប់ ។
- ដាំស្មៅនៅជុំវិញទ្រុង ដើម្បីជួយឲ្យដីមានសំណើម ជួយកាត់បន្ថយការបំភាយឧស្ម័នកាបូនិក ចេញពីដី និងជួយឲ្យដីរក្សាសីតុណ្ហភាពមិនឲ្យកើនឡើងខ្លាំង ជាពិសេសនៅរដូវប្រាំង
- ទ្រុងមាន់ដេក និងទីធ្លា ទទឹង១៥មxបណ្ដោយ៣០ម មានដើមឈើហូបផ្លែ សម្រាប់មាន់ជ្រកក្នុងបរិវេណសំណាញ់
- ក្នុងទីធ្លា អាចដាក់ទឹកចំនួន ៣ទៅ ៤កន្លែងសម្រាប់មាន់ផឹក និងជីករណ្ដៅមួយដាក់សម្រាម ឬអាចមន៍មាន់សម្រាប់ទុកធ្វើជាជី សម្រាប់ដាំដំណាំ
- ទំហំទ្រុង ១ម៉ែត្រការ៉េ អាចដាក់មាន់ចិញ្ចឹម ពី ៥ទៅ១០ក្បាល។

ទ្រុងមាន់ជីវសុវត្ថិភាព

មេរៀនទី ៣: វិធីសាស្ត្រចិញ្ចឹមកូនមាន់កំឡុងពេលប្រែប្រួលអាកាសធាតុ

១.គោលបំណង

ក្រោយវគ្គបណ្តុះបណ្តាលសិក្ខាកាម និងបានយល់ដឹងពីៈ

- បច្ចេកទេសចិញ្ចឹម ការផ្តល់ចំណី ទឹក ការចាក់ថ្នាំការពារ និងការថែទាំកូនមាន់ ធន់នឹងអាកាសធាតុប្រែប្រួល។

២. ការចិញ្ចឹមកូនមាន់

❖ ការថែទាំកូនមាន់ទើបញាស់

- ត្រូវដាក់កូនមាន់ចូលក្នុងទ្រុងកំដៅ
- ត្រូវផ្តល់កំដៅឲ្យកូនមាន់ ឲ្យបានត្រឹមត្រូវ

❖ ការផ្តល់កំដៅឲ្យកូនមាន់ ករណីការចិញ្ចឹមគ្មានមេ ត្រូវផ្តល់កំដៅឲ្យកូនមាន់ដូចមេដែរ

- បើសីតុណ្ហភាពទាបកូនមាន់នឹង ខ្សោយ រងា ឈឺ បណ្តាលឲ្យលូតលាស់យឺត
- បើសីតុណ្ហភាពក្តៅខ្លាំងនឹងធ្វើឲ្យរោមកូនមាន់ដុះមិនល្អ ខ្សោយ ឈឺ ក្រិនមិនធំ។

តារាងសីតុណ្ហភាព (កំដៅ) សម្រាប់កូនមាន់

អាយុកូនមាន់ (សប្តាហ៍)	តម្រូវការកំដៅ
០ -១	៣៥ -៣២ អង្សាសេ
១- ២	៣២- ២៩ អង្សាសេ
២ -៣	២៩ -២៦ អង្សាសេ
៣- ៤	២៦- ២៣ អង្សាសេ
៤ -៥	២៣ -២០ អង្សាសេ

❖ សញ្ញាណបង្ហាញពីកំដៅក្នុងទ្រុងកូនមាន់

- **កំដៅល្មមគ្រប់គ្រាន់**: កូនមាន់ដើររកស៊ីរាយប៉ាយល្អពេញក្នុងទ្រុង
- **កំដៅខ្លាំងជ្រុល** : កូនមាន់ឃ្លាតឆ្ងាយពីប្រភពកំដៅ ឬស្រែកយំពេញទ្រុង ឬរត់ប្រសេចប្រសាច
- **កំដៅត្រជាក់ខ្លាំង**: កូនមាន់ប្រមូលផ្តុំគ្នា ឬ គរលើគ្នា

ការដាក់កូនមាន់ក្នុងទ្រុងកូនមាន់

ទូកំដៅកូនមាន់ប្រើចង្កៀងប្រេងកាត

ផ្តល់កំដៅកូនមាន់ ដោយប្រើរងើកធ្យូង

កំដៅល្មមកូនមាន់ដើររកស៊ីធម្មតា

កំដៅត្រជាក់ខ្លាំងកូនមាន់ដេកគរលើគ្នា

កំដៅខ្លាំងជ្រុលកូនមាន់រត់ចេញពីប្រភពកំដៅ

៣. ការផ្តល់ចំណី និងទឹក

ត្រូវគិតពីរដូវកាលអាកាសធាតុប្រែប្រួល កសិករព្យាយាមដាំដំណាំបន្លែ ចិញ្ចឹមជន្លេនជួយសម្រួលដល់ការចំណាយថវិកាសម្រាប់ទិញ ចំណី និងយកមកផ្សំជាចំណីធម្មជាតិវាងាយស្រួលកែតម្រូវតាមអាកាសធាតុប្រែប្រួល។

ចំណីអាហារមាន់ត្រូវមាន ៖ ជាតិសាច់ ជាតិស្ករ ជាតិរ៉ែ ជាតិវីតាមីន នឹងជាតិទឹក ដើម្បីការលូតលាស់ ធំធាត់និងសុខភាពល្អ របស់វា។

ប្រភេទ	មាននៅក្នុង	អត្ថប្រយោជន៍
១.ចំណីផ្តល់ជាតិសាច់	សាច់ កាកសណ្តែកសៀង កូនបង្គារ	បង្កើតកោសិកាសរីរាង្គផ្សេងៗក្នុងខ្លួនសត្វ(សាច់ដុំ ស្បែក ឈាម រោម ក្រចក គំរ)
	កូនត្រី សាច់មាន់ កាកដូង	
២.ចំណីផ្តល់ជាតិស្ករ (ថាមពល)	សណ្តែកសៀង កាកសំណល់ផ្ទះបាយ កាកបាយស្រា	ផ្តល់ថាមពលសម្រាប់បង្កើនកំលាំង និងការលូតលាស់របស់សត្វ

	ចុងអង្ករ កន្ទក់ម៉ត់ ពោត	
៣.ចំណីផ្តល់ជាតិរ៉ែ	សំបកខ្យង អំបិល	បង្កើនការលូតលាស់របស់ឆ្អឹង និង ឲ្យឆ្អឹងសត្វរឹងមាំ
៤.ចំណីផ្តល់វីតាមីន	ស្លឹកកន្ធំថេត ត្រកួន	សម្រាប់ការធំធាត់ ការបន្តពូជ និងសុខភាពល្អ
៥. ទឹក	ទឹកស្អាត	បញ្ជូនសារជាតិចិញ្ចឹម ក្នុងសារពាង្គកាយសត្វ ដឹកជញ្ជូនជាតិពុលចេញទៅក្រៅសរីរាង្គ រក្សាកំដៅក្នុងខ្លួនសត្វ ធ្វើឲ្យដងខ្លួនសត្វធំធាត់ល្អ

ក. ការផ្សំចំណីដែលមានក្នុងស្រុក

- កំទេចពោត ជាប្រភពសំខាន់នៃប្រូតេអ៊ីន និងសារជាតុធ្វើឲ្យមាន់មានស្បែក និងជើងពណ៌លឿង

ការផ្សំចំណីសម្រាប់កូនមាន់អាយុ ១ថ្ងៃ ដល់អាយុ ៤៥ថ្ងៃ

វត្ថុធាតុដើម	អាយុមាន់		
	១ថ្ងៃ-១៥ថ្ងៃ	១៥-៤៥ថ្ងៃ	៤៥ថ្ងៃឡើង
ចុងអង្ករ	១,៥ គក្រ	១គក្រ	១ គក្រ
កន្ទក់ម៉ដ្ឋ	១,៥ គក្រ	១,៥ គក្រ	១,៥ គក្រ
ត្រីហាល ឬ កូនត្រីតូច ឬ សណ្ដែកសៀង	១ គក្រ	០,៥គក្រ	០,៤ គក្រ
ត្រកួន ឬ ស្លឹកដំឡូងមី ឬ ស្លឹកម្រុំ ឬ ស្លឹកកន្ទំថេត	១ គក្រ	១គក្រ	២គក្រ
អំបិល ឬ ម្សៅប្រេម៉ិច	០,២៥ គក្រ	០,២៥គក្រ	០,២៥គក្រ
សរុប	៥,២៥ គក្រ	៤,២៥គក្រ	៥,១៥គក្រ

បរិមាណចំណីត្រូវផ្តល់ឲ្យកូនមាន់

អាយុ កូនមាន់	ចំនួនកូនមាន់	បរិមាណចំណីផ្តល់	
		ទំងន់ចំណី	ចំនួនដងឲ្យស៊ី
១-២១ ថ្ងៃ	១០ ក្បាល	១ខាំ (១០០ក្រាម)	៣-៤ ដងក្នុង១ថ្ងៃ
២១-៤៥ ថ្ងៃ	១០ ក្បាល	៦ខាំ (៦០០ក្រាម)	៣-៤ ដងក្នុង១ថ្ងៃ
៤៥ ថ្ងៃឡើងទៅ	១០ ក្បាល	១គីឡូក្រាម	៣ ដងក្នុង១ថ្ងៃ

តម្រូវការទឹកសម្រាប់កូនមាន់ក្នុងមួយថ្ងៃ

ចំនួនកូនមាន់	អាយុកូនមាន់	ចំនួនទឹកក្នុងមួយថ្ងៃ
១ ក្បាល	១ សប្តាហ៍	0,0៤ លីត្រ
១ ក្បាល	២ សប្តាហ៍	0,0៥ លីត្រ
១ក្បាល	៣ សប្តាហ៍	0,0៦ លីត្រ
១ ក្បាល	៤ សប្តាហ៍	0,១ លីត្រ

- ផ្តល់ទឹកស្អាត គ្រប់គ្រាន់ជាប្រចាំ ដើម្បីការលូតលាស់និងផលិតពង
- មាន់ស្លាប់ប្រសិនបើគ្មាន ទឹកផឹក ២៤ ម៉ោង
- មាន់ត្រូវការទឹកច្រើន ដើម្បីខ្លួនវាត្រជាក់ពេលអាកាសធាតុក្តៅ
- តម្រូវការទឹក អាស្រ័យសីតុណ្ហភាពខាងក្រៅ អាយុមាន់ ទម្ងន់ ប្រភេទចំណី និងការផលិតពង
- មាន់ក្នុងស្រុក ប្រើរុក្ខជាតិ ជាថ្នាំជំនួយសុខភាពបន្ថែម៖
    - សំបកស្ដៅ សំបកគរ វល្លិ៍ពេជ្រ គល់ស្លឹកគ្រៃ ត្រាំជាមួយទឹក ឲ្យមាន់ផឹករាល់ថ្ងៃនៅរដូវក្តៅ
    - ត្រាំស្រូវ ជាមួយទឹក សំបកស្ដៅ ឬ វល្លិ៍ពេជ្រ បាចឲ្យមាន់ស៊ី
    - ស្លាខ្ចី គ្រាប់កន្ទំថេត គ្រាប់សង្កែ ទម្លាក់ព្រូនមាន់
    - ស្លឹកគ្រៃក្រៀម ស្លឹកស្ដៅ ថ្នាំជក់ ដាក់ក្នុងសំបុកមាន់កំចាត់ស្រមើល
    - ទម្លាប់ឲ្យមាន់ផឹកទឹកក្នុងស្នូកទឹក(ប្រដាប់ដាក់ទឹក) ។

ការធ្វើមេថ្នាំធម្មជាតិ

វត្ថុធាតុដើម (គ្រឿងផ្សំ)	ទម្ងន់	វិធីធ្វើ	វិធីប្រើ
ពន្លៃ	0,៥ គីឡូក្រាម	- ចិញ្ច្រាំគ្រឿងផ្សំឲ្យល្អិត - ច្របល់លាយជាមួយស្ករ - ច្រកចូលពីដុង បិទគម្រប - រក្សាទុក១៥ថ្ងៃក្រោយទើបប្រើប្រាស់ - បើកគម្របបញ្ចេញខ្យល់១ថ្ងៃម្តងៗ។	- យកទឹកមានក្លិនឈ្ងុយ ចំនួន ១ឬ២ស្លាបព្រាកាហ្វេ មកលាយ ចំណី១គីឡូក្រាម ឬលាយជាមួយ ទឹក១លីត្រ។
ខ្ញី	១ គីឡូក្រាម		
រំដេង	១ គីឡូក្រាម		
ខ្ទឹមស	0,៥ គីឡូក្រាម		
ស្ករត្នោត	១ គីឡូក្រាម		
ពីដុងជ័រ ចំណុះ៥គីឡូ	១ពីដុង		

ខ. អំពីស្នូកទឹក ស្នូកចំណី

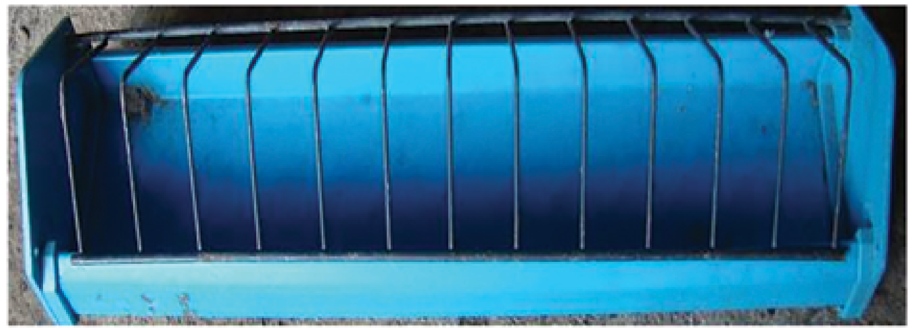

ស្នូកទឹក និងស្នូកចំណី

ការផ្តល់ចំណី និងទឹកដល់មាន់

- អាកាសធាតុក្តៅ ផ្តល់បន្លែស្រស់ឲ្យមាន់ស៊ីបានច្រើនកាត់បន្ថយ ចំណីមានជាតិស្កបន្តិច បាញ់ទឹកលើដំបូល ជុំវិញទ្រុងម៉ោង៩ព្រឹក និងម៉ោង ២រសៀល បាញ់ទឹកឲ្យជោគជាំ ទើបមានធាតុត្រជាក់ជះចូលទ្រុង
- អាកាសធាតុត្រជាក់ពេកត្រូវដាក់កំដៅ (ដូចជាដុតធ្យូងក្នុងក្អម ឬចង្ក្រាន ឬអំពូលភ្លើងអគ្គីសនី) បិទបាំងជុំវិញទ្រុងនិងបន្ថែមចំណីមានជាតិស្ក ដាក់មេថ្នាំធម្មជាតិជួយបង្កើនកំដៅក្នុងខ្លួនមាន់ទប់ទល់ជម្ងឺផ្សេងៗ។

ការស៊ីចំណី និងផឹកទឹករបស់មាន់ពូជក្នុងស្រុក ចិញ្ចឹមដាក់ទ្រុង

អាយុ (សប្តាហ៍)	ការស៊ីចំណី(គ.ក្រ សម្រាប់មាន់ ១០ក្បាល ក្នុងមួយថ្ងៃ)	ការផឹកទឹក (សម្រាប់មាន់ ១០ ក្បាលក្នុងមួយថ្ងៃ(លីត្រ)
១-៥	០,១៥-០,៣	០,២-២
៦-១០	០,៤-០,៦	១,១-១,៩
១១-១៦	០,៧-០,៧៥	២,៣-២,៥
១៧-២១	០,៨	២,៧
២២-២៤	០,៨-១	២,៨-៣

ខ. ការធ្វើអនាម័យ និងថែទាំ

- ស្ទូកទឹក ចំណីឧស្សាហ៍លាងសំអាត ១ថ្ងៃម្តង
- ឧស្សាហ៍រំងាប់មេរោគទ្រុងចិញ្ចឹមកូនមាន់បានល្អ មុនដាក់កូនមាន់ថ្មីចិញ្ចឹម
- ប្រើថ្នាំរំងាប់មេរោគ វីម៉ីចអ៊ីយ៉ូឌីន (Vime-Iodine) បាញ់លើផ្ទៃទ្រុងក្នុង និងក្រៅ កម្រាល ដី
- ផ្តល់ចំណីអាហារ និងទឹកឲ្យបានគ្រប់គ្រាន់
- មាន់មានជម្ងឺ បំបែកចេញពីមាន់មិនមានជម្ងឺ ។

ការអនាម័យលើផ្ទៃទ្រុង និងជុំវិញទ្រុង

គ. ការចាក់វ៉ាក់សាំងការពារជម្ងឺ

វ៉ាក់សាំងអាសន្នរោគ

វ៉ាក់សាំងញ៉ូវកាសធ៍រហ្វ បូកអ៊ឹម២៥ក្បាល

វ៉ាក់សាំង ញ៉ូវកាសអ៊ឹម១០០ក្បាល

វ៉ាក់សាំង ញ៉ូវកាសធ៍រហ្វ១០០ក្បាល

វ៉ាក់សាំងអុតបក្សី

កម្មវិធីចាក់វ៉ាក់សាំងការពារជម្ងឺកូនមាន់

អាយុមាន់	ឈ្មោះជម្ងឺ	ឈ្មោះវ៉ាក់សាំង (ផលិតនៅវៀតណាម)	កម្រិតវ៉ាក់សាំង	ផ្លូវបញ្ចូល	រំលឹកវិញ
១-៣ ថ្ងៃ	ញ៉ូវកាស	ញ៉ូវកាស (I2)	១ ទៅ ២ ដំណក់	បន្តក់ភ្នែក បន្តក់ក្នុងមាត់	ក្រោយ៦ខែ
៧-១០ ថ្ងៃ	អុតមាន់	អុត	ជួសម្ជុលមុខ២ ជួស១ម្ជុល	ជួសផ្ទាំងស្លាប	

២ ខែ	អាសន្នរោគ	កុលឡឺរ៉ា	១ សេ សេ	ចាក់សាច់ ដុំ	ក្រោយ៦ខែ

មេរៀនទី ៤: អនាម័យ និង វិធានការណ៍ការពារជម្ងឺ

១. គោលបំណង

ក្រោយវគ្គបណ្តុះបណ្តាលសិក្ខាកាមនិងបានយល់ដឹងពីៈ

- កិច្ចការជាប្រចាំក្នុងការចិញ្ចឹមមាន់ ដើម្បីជៀសវាងការកើត និងឆ្លងជម្ងឺ
- វិធានការណ៍អនាម័យមុនពេលដាក់មាន់ចិញ្ចឹម
- ការថែទាំមាន់ឆ្លើយតបនឹងអាកាសធាតុប្រែប្រួល។

២.ការងារជាប្រចាំនៅក្នុងទ្រុងមាន់

- ពិនិត្យរាល់ថ្ងៃ តើស្នូកទឹក ស្នូកចំណី គ្រប់គ្រាន់ដែរឬទេ?
- លាង សំអាតស្នូកទឹក ស្នូកចំណីជាប្រចាំកុំឲ្យធំក្លិនឬមានផ្សិត
- បោសសំអាតទ្រុងមាន់មួយថ្ងៃ១ដងឬ ២ដងក្នុង១ថ្ងៃ
- ផ្តល់ចំណីឲ្យបានគ្រប់គ្រាន់២ទៅ៣ដង ក្នុងមួយថ្ងៃ
- ដាក់ទឹកនិងចំណីឲ្យបាន២-៣កន្លែងក្នុងទីធ្លា
- ចំណីដុះផ្សិត ផ្អូម មិនត្រូវផ្តល់ឲ្យមាន់ស៊ីទេ ប្រមូលស៊ុតជារៀងរាល់ថ្ងៃ
- ចំពោះមាន់ ឈឺឬងាប់ ត្រូវយកចេញភ្លាម ការពារកុំឲ្យឆ្លងទៅមាន់ក្នុងទ្រុង។

ការលាងសំអាតស្នូកចំណី

ការធ្វើអនាម័យ និងផ្តល់ចំណីកូនមាន់

ការដុត ឬកប់សាកសពមាន់ដែលស្លាប់

៣.សំបុកពង

មានគ្រប់មេពងធ្វើសំបុកនៅអាទិត្យទី១៨ មុនពេលពង ១ទៅ២អាទិត្យដើម្បីឲ្យវាដឹងជាបណ្ដើរៗ។ សំភារៈធ្វើសំបុកពង គ្មានធូលី អាចស្រូបសំណើមយ៉ាងរហ័ស៖ ចំបើងស្ងួត ស្លឹកសាវម៉ាវព្រៃ ស្លឹកទាប ស្លឹកស្ដៅ កំទេចថ្នាំជក់ កំទិចក្រណាត់ កំទិចឈើ ....។

សំបុកពងត្រូវធ្វើឲ្យបានគ្រប់មេមាន់

៤.ការអនាម័យកន្លែងចិញ្ចឹម

- ឆ្កែ ឆ្មា មនុស្សមកពី ចំងាយមិនឲ្យចូលក្នុងទ្រុងមាន់
- ដាំស្លឹកគ្រៃ ជុំវិញទ្រុង និងទីធ្លា ព្រោះស្លឹកគ្រៃ មានក្លិនធ្វើឲ្យ មូសមិនអាចនៅជិតបាន
- សំអាតព្រៃជុំវិញកន្លែង(ទ្រុង)ចិញ្ចឹម លប់ដីគ្រលុកដក់ទឹក ឲ្យបានស្អាតល្អ
- ក្រាលអង្កាមបាតទ្រុង ឬ កំទេចអាចម៍រណារ រក្សាកម្រាលទ្រុងឲ្យស្ងួតជានិច្ច
- កន្លែងមាន់ដេក (ទ្រុង) បោសសំអាតកើបលាមកចេញរាល់ថ្ងៃ
- ការគ្រប់គ្រងកាកសំណល់ លាមកមាន់ថ្មីឲ្យបានល្អ ក្នុងម្លប់ កុំដាក់ហាលថ្ងៃផ្ទាល់ ដាក់ក្នុងម្លប់ដើម្បីកាត់បន្ថយការបំភាយឧស្ម័នមេតាន ទៅក្នុងបរិយាកាសដែលធ្វើឲ្យប្រែប្រួលអាកាសធាតុ ។
- សម្លាប់មេរោគ និងបរាសិត (ក្នុងទ្រុង និងទីធ្លាចិញ្ចឹម) រៀងរាល់ មុនពេលដាក់មាន់យ៉ាងតិច ១ អាទិត្យ ដោយបាចកំបោរសដើម្បី កុំឲ្យមាន់ឆ្លងមេរោគ
- ឬ ប្រើ ក្នុងសូលុយស្យុង(ទឹកថ្នាំ) វីម៉ីច-អ៊ីយ៉ូឌីន (Vime-Iodine)ចំណុះ១០សេសេ លាយជាមួយទឹក ១០លីត្របាញ់ក្នុង និងក្រៅទ្រុង។
- ការការពារការចម្លងជម្ងឺដល់មាន់ដោយអនាម័យជើង មុនចេញចូលទ្រុង។

ការការពារការចម្លងជម្ងឺដល់មាន់ដោយអនាម័យជើងមុនចេញចូលទ្រុង

ទឹកថ្នាំ វីម៉ីច-អ៊ីយ៉ូឌីន

៥. ការថែទាំនៅរដូវក្តៅ ឬវស្សា និងពេលត្រជាក់ (ខែរងារ)

រដូវទាំងនេះមាន់ស៊ីចំណីថយចុះ ពងថយចុះការធំធាត់យឺតងាយទទួលជម្ងឺ៖

- បន្ថែមសំបកខ្យង គ្រែង ក្តាម... កិនឲ្យម៉ត់ល្អលាយចំណីឲ្យមាន់ស៊ី
- បន្ថែមវីតាមីនក្នុងទឹក ពេលក្តៅលាយថ្នាំបញ្ចុះកំដៅ (អាចប្រើថ្នាំបុរាណជាការល្អ)
- មានមាន់១ ឬ២ក្បាលសំកុក ឬឈឺត្រូវថែមថ្នាំអង់ទីប៊ីយ៉ូទីកជាមួយ (ព្យាបាល)។

ស្លឹកស្តៅ ឬ ម្សៅគ្រាប់ស្តៅ ឬ ទឹកវល្លិ៍ពេជ្រត្រាំ ឲ្យមាន់ផឹក

៦. វិធានការណ៍ក្នុងការដាក់មាន់ចិញ្ចឹម

- មាន់ទិញ ឬ យកចូលថ្មី រក្សាទុកដោយឡែកដាច់ពីគេ ១៤ ថ្ងៃ ។ បើសិនមានសុខភាពល្អ ទើបដាក់ចូលជាមួយមាន់ចាស់បាន។
- មិនត្រូវទិញមាន់ពីកន្លែងកើតជម្ងឺមកចិញ្ចឹម។

មេរៀនទី ៥: ជម្ងឺ និង ការចាក់ថ្នាំការពារ

១. ជម្ងឺអាសន្នរោគ

- ❖ ឈឺ ខែ មីនា- មិថុនា ឆ្លង តាមការដឹកនាំសត្វ។
- ❖ **រោគសញ្ញា**
  - ហៀរទឹកមាត់ សំបោរ ដង្ហើមដកញាប់ គ្រុនក្តៅកំដៅខ្ពស់
  - សំកុកមិនស៊ីចំណី រាគពណ៌លឿងព្រលែតលាយសំបោរឈាម
  - មុខ សិរ ណង់ ពណ៌ស្វាយបន្ទាប់មកឡើងខ្មៅជាំ
  - ប្រកាច់ងាប់
- ❖ ព្យាបាលទាំងមាន់ឈឺនិងមាន់មិនឈឺ ប្រើថ្នាំៈ
  - o **អាណាល់ហ្សាំង (ANALGIN-C)**
    - បញ្ចុះកំដៅ បន្ថយការឈឺចាប់
    - ថ្នាំគ្រាប់ ១០០ក្រាម លាយចំណី៤០គីឡូក្រាម
    - ប្រើថ្នាំ៣ទៅ៧ថ្ងៃ
  - o **ក្លរំតេត្រាហ្សូន(CHLORAMTETRASONE)**
    - រលាកប្រព័ន្ធដង្ហើមរ៉ាំរ៉ៃ
    - ចាក់សាច់ដុំ ចាក់ក្រោមស្បែក បក្សី១សេសេ/៥គីឡូទម្ងន់សត្វរស់/ថ្ងៃ
    - ប្រើ៣ទៅ៥ថ្ងៃ
- ❖ **វិធានការការពារជម្ងឺ**
  - សំអាតស្នូកទឹក-ចំណី ទីធ្លាក្នុងក្រៅទ្រុងនិង បាញ់ថ្នាំរំងាប់មេរោគ (ប៊ីយ៉ូឌីន)
  - ចាក់វ៉ាក់សាំងការពារជម្ងឺទៀងទាត់មុនពេលផ្ទុះជម្ងឺ ។
    ហាមចោលមាន់ងាប់ពាសវាលពាសកាល
  - ផ្តល់ចំណី + ទឹកមានគុណភាពល្អ ។

ជម្ងឺអាសន្នរោគ

ថ្នាំអាណាល់ហ្សាំង-សេ

ថ្នាំក្លរំតេត្រាហ្សូន

- **ការចាក់ថ្នាំការពារ** : វ៉ាក់សាំងអាសន្នរោគមាន់ (ថៃ)
  - ចាក់សាច់ដុំ ១សេសេ/២គីឡូក្រាមមាន់រស់។ សត្វមានភាពស៊ាំ ទល់និងជម្ងឺ ៦ខែ។ ប្រើសម្រាប់មាន់អាយុ ៣ខែឡើង។

២. ជម្ងឺញូវកាស ឬ ជម្ងឺដង្កោរ

- មាន់ឈឺ ក្នុងខែកុម្ភះ ដល់ ឧសភា។
- ឆ្លងតាម ខ្យល់ ទឹកសំបោរ ការកណ្តាស់ លាមកសត្វឈឺ ចំណីអាហារ មនុស្ស សត្វ មធ្យោបាយធ្វើដំណើរ ពងមាន់ឈឺ។
- **រោគសញ្ញា**
  - មិនស៊ីចំណីតែផឹកទឹកច្រើន លាមករាគពណ៌ខៀវប្រែទៅជាស មានក្លិនឆ្អាប ហៀរទឹកសំបោរទឹកភ្នែកមាន់ងោកងុយ
  - ក្អកកណ្តាស់ ក្បាលតែហើមប៉ោង
  - រម្ជួលកទៅចំហៀងទៅក្រោយបត់ចុះឡើង(តែវ៉)
  - សំយ៉ុងស្លាប កាច់រម្ជួលជើង
  - កំដៅក្នុងខ្លួនឡើងខ្ពស់ កូនមាន់ មាន់ជំទង់ ងាប់ច្រើនជាងមាន់ធំ។

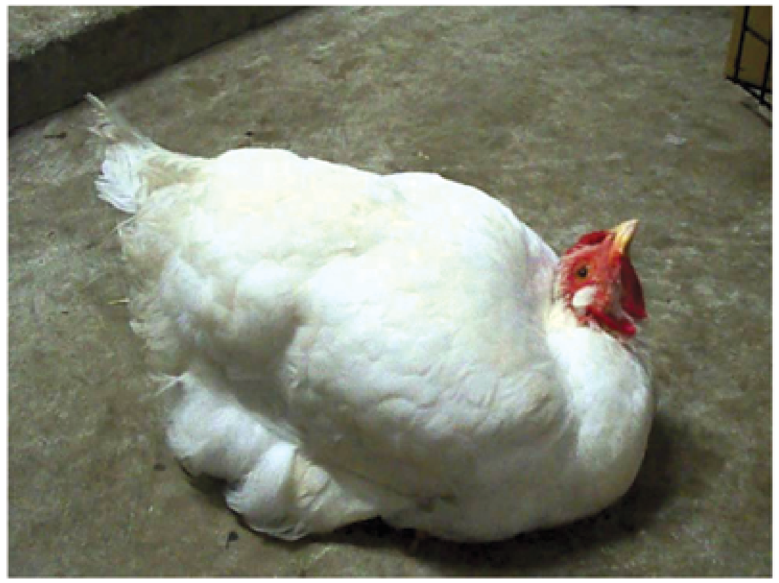

- **វិធានការការពារជម្ងឺ**
  - មាន់ឈឺសម្លាប់ កប់ ឬដុតចោល សំអាតស្នូកទឹកស្នូកចំណី ទីធ្លាក្នុងក្រៅទ្រុងនិងបាញ់ថ្នាំរំងាប់មេរោគ
  - ផ្តល់ចំណី + ទឹកមានគុណភាពល្អ។

  - **វីមីអ៊ីយូឌីន (សម្លាប់មេរោគគ្រប់ប្រភេទ) ១ ដបចំណុះ ១លីត្រ**
    - សម្លាប់មេរោគនៅទ្រុង សត្វ គ្រឿងដឹកជញ្ជូន ពីឃាតសត្វ ទីផ្សារលក់សត្វ:១៥ មីល្លីលីត្រ/៤លីត្រ បាញ់សម្លាប់មេរោគផ្ទាល់នៃទ្រុង ឬ រោងដែលកំពុងចិញ្ចឹមសត្វ ១៥មីល្លីលីត្រ/៤លីត្រទឹក
    - ចាក់វ៉ាក់សាំងការពារឲ្យបានទៀងទាត់មុនពេលផ្ទុះជម្ងឺ។
- **ការចាក់ថ្នាំការពារ : វ៉ាក់សាំង ញូកាស I₂**
  - បន្តក់ភ្នែក លាយទឹក លាយជាមួយចំណី(បាយ)ឬចាក់ ។ បន្តក់ភ្នែក ប្រសិទ្ធិភាព៧០-៨០% ។ ប្រើសម្រាប់មាន់គ្រប់វ័យ (១ថ្ងៃ ទៅពេញវ័យ)។

៣. ជម្ងឺអុតបក្សី

សត្វឈឺគ្រប់រដូវ

- **រោគសញ្ញា:**
  - **សើរស្បែក** : ដុំពកតូចពណ៌កុលាប ឬពណ៌លឿង ប្រែជាក្រមរ សិរ ខ្នង់ច្រមុះ ជុំវិញភ្នែក ត្រចៀក ជើង កើតលើភ្នែកធ្វើឲ្យភ្នែកខ្វាក់ កើតលើចំពុះពិបាកស៊ី ផឹក កើតលើច្រមុះពិបាកដកដង្ហើម ។
  - **អុតក្នុងមាត់ និងក្នុងបំពង់ក** : រលាកកកឈាម មានចំណុចពណ៌លឿង រាលពកជាដុំ ឬជាបន្ទះច្បាមជាប់នៅក្នុងមាត់។ បន្ទះបិតនោះបិទជាប់បំពង់ក ស្ទះដង្ហើមងាប់។
  - **អុតនៅលើភ្នែក និងច្រមុះ** : រលាកភ្នែក ពពឹកភ្នែក ត្របកភ្នែកជាប់គ្នា ច្រមុះរលាកហៀរទឹកពេលទឹកច្រមុះស្ងួតក្រៀមបិទរន្ធច្រមុះ ពិបាកដកដង្ហើម។
- អនាម័យ ការចាក់ថ្នាំការពារ សំលាប់រុយ ល្បោម ជាភ្នាក់ងារចំលងមេរោគ
- **វិធានការការពារជម្ងឺ៖** មាន់ឈឺចាប់ចេញក្រុងទុកដោយឡែកដើម្បីព្យាបាល។ សំអាតស្នូកទឹកស្នូកចំណី។
  - បោសសំអាតទីធ្លាក្នុងក្រៅទ្រុងនិងបាញ់ថ្នាំរំងាប់មេរោគ(ប៊ីយ៉ូឌីល)
  - ចាក់វ៉ាក់សាំងការពារជម្ងឺឲ្យបានទៀងទាត់មុនពេលផ្ទុះជម្ងឺ
  - ផ្តល់ចំណី + ទឹកមានគុណភាពល្អ ។
- **ការព្យាបាល៖** បេះដំពកចេញ លាបថ្នាំបេតាឌីន (ថ្នាំក្រហមលាយជាមួយប៉េនីស៊ីលីន)និងប្រើបន្ថែម (ច្រកឬចាក់ថ្នាំ)៖
  - **អាណាហ្សាំងសេ (ANALGIN-C)**
    - បញ្ចុះកំដៅបានល្អ និងបន្ថយការឈឺចាប់ ពេលមានរបួស
    - ថ្នាំគ្រាប់ ១០០ក្រាម លាយចំណី៤០គីឡូក្រាម ប្រើចំនួន៣ទៅ៧ថ្ងៃ។
  - **បេ-កំប្លិច (B-COMPLEX)**
    - ការពារ និងព្យាបាលជម្ងឺកង្វះវីតាមីនក្រុម បេ (B) ។ បំបាត់ស្ត្រេស ។

មាន់កើតជម្ងឺអុត

ថ្នាំ ទីឡូ ដេសេ

- សត្វចុះខ្សោយអស់កម្លាំង រលាកសាច់ដុំ បាត់ការស្រេកឃ្លាន
- ថ្នាំគ្រាប់៖ ១០០ក្រាម លាយចំណី៥០គីឡូក្រាម

o ទីឡូ ដេសេ (TYLO-DC)

- ព្យាបាល រលាកសួត ផ្លូវដង្ហើម និងរលាកសន្លាក់ ។ ចាក់សាច់ដុំ ១សេសេ សម្រាប់១០គីឡូសត្វរស់។

❖ **វ៉ាក់សាំងអុតបក្សី**

- វ៉ាក់សាំងកកដុំ លាយទឹក ៥មីល្លីលីត្រ ១ដប សម្រាប់មាន់ ២០០ក្បាល
- ភាពស៊ាំទល់ ទប់ទល់ជម្ងឺ បាន១ឆ្នាំ
- យកម្ជុលពិសេស ជ្រលក់ជ្រៅក្នុងដបវ៉ាក់សាំង រួចចាក់ធ្លុះទៅក្នុងស្លាបមាន់ (មិនឲ្យប៉ះសាច់ដុំឬសសៃឈាម)។

៤. ជម្ងឺផ្តាសាយបក្សី

សត្វឈឺ គ្រប់រដូវ។

❖ ឆ្លងតាមរយៈការប៉ះពាល់ ជាមួយលាមកសត្វសំបោរនិង ការប្រើប្រាស់សម្ភារៈដែលមានជាប់មេរោគ

❖ **រោគសញ្ញាលើមាន់**

- ពិបាកដកដង្ហើម ដង្ហើម ក្រកៗ ខ្ទិន ញ័រក្បាល រមួលក
- ដំណើរវិលវល់ មិនស៊ីចំណី ចុះខ្សោយ និងក្បាលសំយ៉ុងចុះក្រោម
- សិរ ណង់ហើមជាំឈាម ពណ៌ខៀវស្វាយ រាគរូសយ៉ាងខ្លាំង លាមកពណ៌បៃតង បះរោម
- ជាំឈាមនៅនិងជើង និងផ្នែកផ្សេងទៀត ដែលគ្មានរោម
- ការផលិតស៊ុតមានការថយចុះ ស៊ុតមានរូបរាងខុសប្រក្រតី សំបកស៊ុតទន់។

❖ **វិធានការការពារជម្ងឺ**

- ធ្វើទ្រុងបែបជីវសុវត្ថិភាព។ បោសសំអាតទ្រុង បាញ់ថ្នាំរំងាប់មេរោគ(វីមី-អ៊ីយ៉ូឌីន)
  បាញ់សម្លាប់មេរោគ ផ្ទាល់នៃទ្រុង ឬ រោងកំពុងចិញ្ចឹមសត្វ: ១៥ មីល្លីលីត្រ/៤លីត្រទឹក
- ទិញបក្សីមកចិញ្ចឹមត្រូវក្រុងទុក១៤ថ្ងៃ (ដើម្បីតាមដានជម្ងឺ)
- អ្នកចិញ្ចឹមពេលចេញ-ចូល ទ្រុងត្រូវសំអាតជើង ដៃ
- មានមាន់ឈឺក្នុងហ្វូង ត្រូវសម្លាប់ចោលទាំងឈឺទាំងមាន់ជា
- ផ្តល់ចំណី + ទឹកមានគុណភាពល្អ ។

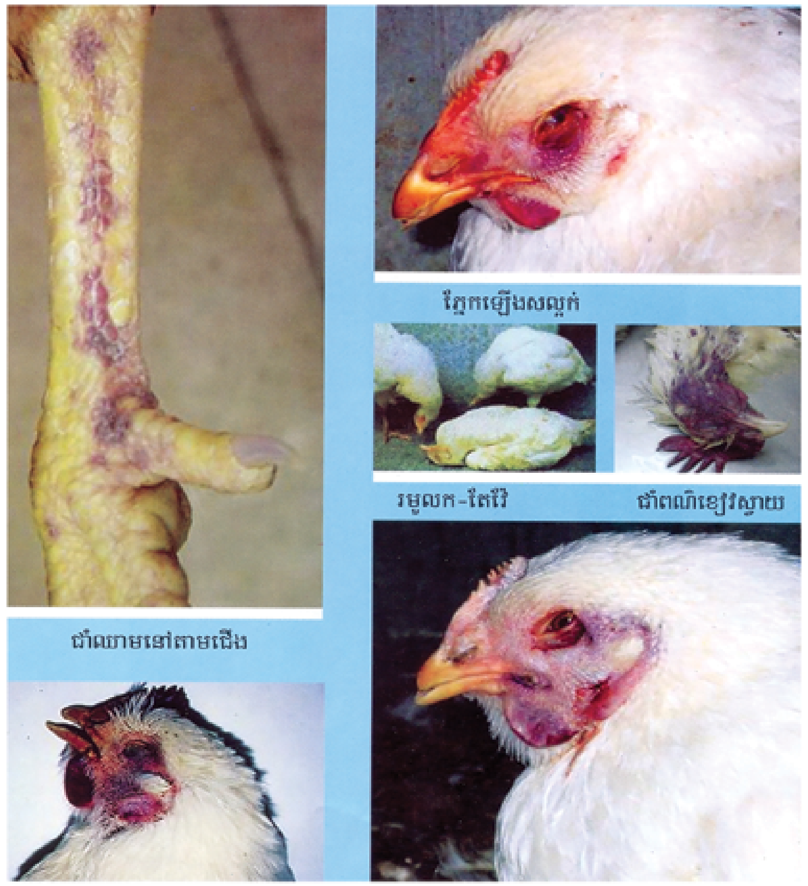

មាន់កើតជម្ងឺផ្តាសាយបក្សី

ថ្នាំរំងាប់មេរោគ(វីមី-អ៊ីយ៉ូឌីន)

មេរៀនទី ៦: ការបញ្ចូលរបៀបថ្មី លើគោលគំនិត អាជីវកម្ម កសិកម្មខ្នាតតូច ផ្នែកចិញ្ចឹមមាន់

តើត្រូវធ្វើដូចម្តេចខ្លះដើម្បីចាប់ផ្តើមចិញ្ចឹមមាន់?

មនុស្សភាគច្រើនបរិភោគ សាច់មាន់ជាអាហារពេលព្រឹក បាយថ្ងៃត្រង់ និងប្រើប្រាស់ក្នុងព្រឹត្តិការណ៍ ផ្សេងៗះបុណ្យទាន អាពាហ៍ពិពាហ៍ ចូលឆ្នាំចិន ចូលឆ្នាំខ្មែរ បុណ្យប្រពៃណីផ្សេងៗ ។ ទាំងអស់ នេះហើយដែលត្រូវការមាន់ជាចាំបាច់។

១. ចំណេះដឹងអំពីមាន់ រាប់បញ្ចូលទាំង៖

- យកចិត្តទុកដាក់វិធីសាស្ត្រអនាម័យ និងចំណីមាន់?
- វដ្តជីវិតរបស់មាន់ និងការថែរក្សា?
- យកចិត្តទុកដាក់ចិញ្ចឹមបន្តិចបន្តួចសិនមុនចាប់ផ្តើមជាកសិដ្ឋានធំ។

២. សម្រេចចិត្តថា ពូជមាន់ណាដែលអ្នកចង់ចិញ្ចឹម និងបានតម្លៃថ្លៃនៅលើទីផ្សារ

- គោលបំណងដែលអ្នកចង់បានសម្រាប់កសិដ្ឋានរបស់អ្នក ?
- រកពូជដែលត្រូវតាមគោលបំណងអ្នក ពូជមាន់ជើងខ្មៅ ឬជើងលឿង ឬ ជើងស
- រកទីកន្លែងសម្រាប់សាងសង់ទ្រុង។

៣. អ្នកផ្គត់ផ្គង់កូនមាន់

- យកកូនមាន់ពីម្ចាស់កសិដ្ឋានដែលស្គាល់ (ប្រភព មិនមានជម្ងឺ)ដឹងច្បាស់ថាបក្សីទាំងនេះពិតជាមានសុខភាពល្អមែន។

៤. ផែនការថវិកា សម្រាប់ប្រតិបត្តិការកសិកដ្ឋានរបស់អ្នក

- តម្រូវការថវិកាដំណើរការកសិដ្ឋានចិញ្ចឹមមាន់
- ចំណាយប្រចាំសប្តាហ៍ ចំណី ទឹក កំដៅសម្រាប់កូនមាន់
- លទ្ធភាពថវិកា មានផ្ទាល់ខ្លួន ខ្ចះខ្ចីពីសាច់ញាត្តិ ឬស្ថាប័នមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ ឬសហគមន៍ (តាមទំហំការចិញ្ចឹម)។

៥. ទីកន្លែងសម្រាប់កសិដ្ឋានចិញ្ចឹមមាន់

- ផ្ទៃដីសម្រាប់សាងសង់ទ្រុង(ផ្ទៃដីតូច ឬធំ)

៦. ការយល់ដឹងពីការគាំទ្រ ការចិញ្ចឹមមាន់របស់អ្នក

- ឈ្មួញផ្គត់ផ្គង់ចំណី ឬចំណីអាចរកបានក្នុងមូលដ្ឋាន
- ពិភាក្សាជាមួយ ភ្នាក់ងារផ្សព្វផ្សាយ ឬភ្នាក់ងារសុខភាពសត្វភូមិលើសុខភាពមាន់សត្វភូមិ ដែលនៅជិតអ្នកបំផុត ក្នុងការពិភាក្សាពីសុខភាពមាន់ ប្រភេទចំណី ការប្រើប្រាស់ថ្នាំចាក់ការពារ ថ្នាំព្យាបាល និងការផ្តល់វីតាមីនបន្ថែម
- កត្តាមានឥទ្ធិពលលើការផ្គត់ផ្គង់
- ប្រតិទិននៃការចិញ្ចឹមមាន់ តម្រូវការទីផ្សារ និងតម្លៃ។

៧. ដំណើរការកែច្នៃ ចំណីសត្វ និងប្រភពធនធានដែលមាននៅមូលដ្ឋាន

- ស្វែងយល់ធនធានចំណីមាននៅក្នុងកសិដ្ឋាន ឬអាចរកបានច្រើននៅមូលដ្ឋាន និងតម្លៃថោក

៨. តម្លៃ -ជំហ៊ានកែច្នៃ

- ការប្រមូលផល ការទុកដាក់ ការកែច្នៃ និងគុណភាព នៃផលិតផល។

៩. តម្រូវការសម្ភារៈ និងបរិក្ខាសម្រាប់កសិដ្ឋានចិញ្ចឹមមាន់

- ម៉ាស៊ីនកិន និងផ្សំចំណី ទូរភ្ញាស់ស៊ុតមាន់
- សម្ភារៈផ្សេងៗ សម្រាប់ប្រមូលកាលសំណល់ការចិញ្ចឹមមាន់
- ដង្ហាល់បូមខ្យល់ចេញ (បើចិញ្ចឹមជាខ្នាតធំ)
- ការផ្តល់ចំណីបន្ថែម (សារធាតុរ៉ែ ប្រេម៊ិច) និងឧបករណ៍ដាក់ទឹក ក្រដាសកាតុងដាក់ពងមាន់
- ឧបករណ៍ ត្រួតពិនិត្យជម្ងឺ និងសត្វល្អិត

១០. ការភ្ជាប់បណ្តាញ និងភាពជាដៃគូរ

- ក្នុងខេត្តជាមួយភោជនីយដ្ឋាន សណ្ឋាគារ ឈ្មួញក្នុងស្រុក អ្នកកែច្នៃសាច់
- ភ្ជាប់បណ្តាញជាមួយអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលក្នុងស្រុក រាជរដ្ឋាភិបាល និងផ្នែកឯកជន សម្រាប់ទីផ្សារឲ្យបានច្រើនកន្លែង ឬ នាំចេញ ។

១១. លំហូរនៃពត៌មានទីផ្សារ (ប្រព័ន្ធទីផ្សារវៃឆ្លាត ឬ សេវាកម្មពត៌មានទីផ្សារ)

ប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធពត៌មានដែលបានចងក្រង ធ្វើការវិភាគ និងការផ្សព្វផ្សាយអំពីតម្លៃទាក់ទងនឹង កសិករខ្នាតតូចដែលចិញ្ចឹមសត្វ ឈ្មួញ អ្នកកែឆ្នៃ អ្នកដែលមានទំនាក់ទំនងផ្សេងទៀតក្នុងការប្រើផលិតផលកសិកម្ម។

ប្រតិទិនរដូវកាល នៃការចិញ្ចឹមមាន់ តម្រូវការទីផ្សារ និងតម្លៃ

លរ	សកម្មភាព	ប្រតិទិន											
		មករា	កុម្ភះ	មីនា	មេសា	ឧសភា	មិថុនា	កក្កដា	សីហា	កញ្ញា	តុលា	វិច្ឆិកា	ធ្នូ
១	**ការខារយេនឌ័រ**												
	បុរស ស្ត្រី ស្ទូង												
	បុរស ស្ត្រី ច្រូតកាត់												
	បុរស ស្ត្រី ចិញ្ចឹមមាន់ (ខែចិញ្ចឹមល្អ)												
២	**ចាក់ថ្នាំការពារជម្ងឺ**												
	ញូកាស												
	អាសន្នរោគ												
	អ៊ុតបក្សី ចាក់ពេលកូនទើបកើត												
៣	**មាន់កើតជម្ងឺច្រើន**												
	អាសន្នរោគ												
	ញូកាស												
៤	**តម្រូវការទីផ្សារ និងផលិតផល**												
	តម្លៃមាន់ ចុះថោកលក់មិនសូវដាច់												
	មាន់លក់បានថ្លៃ												

តារាងផែនការអាជីវកម្ម ការចិញ្ចឹមមាន់

កាលបរិច្ឆេទសចាប់ផ្ដើមអាជីវកម្ម៖..

១.ចំណាយថ្លៃវត្ថុធាតុដើម

រាយមុខទំនិញ	ឯកតា	ចំនួន	តម្លៃ១ឯកតា(រៀល)	តម្លៃសរុប(រៀល)
ពូជមាន់	ក្បាល			
ចំណី	គក្រ			
វ៉ាក់សាំង និងថ្នាំព្យាបាល	សរុប			
សរុបចំណាយថ្លៃវត្ថុធាតុដើម				

២.ចំណាយថ្លៃឧបករណ៍/សម្ភារៈ

រាយមុខឧបករណ៍/សម្ភារៈ	ឯកតា	ចំនួន	តម្លៃ១ឯកតា(រៀល)	តម្លៃសរុប(រៀល)
ឈើធ្វើទ្រុង	សរុប			
ស្លឹកកណ្ដប ដែកគោល	សរុប			
ស្នូកទឹក ស្នូកចំណី	សរុប			
ធុងទឹកសុទ្ធ និងក្បាលបឺត	សរុប			
សរុបចំណាយថ្លៃឧបករណ៍/សម្ភារៈ				

សរុបចំណាយទាំងអស់ .... + ... = ...

តារាង ការវិភាគចំណូលចំណាយ ក្នុងការចិញ្ចឹមមាន់

រាយមុខទំនិញ	ឯកតា	ចំនួន	តម្លៃ១ឯកតា(រៀល)	តម្លៃសរុប(រៀល)
១.ចំណាយផលិតកម្ម				
ក.ថ្លៃវត្ថុធាតុដើម				
ពូជមាន់	ក្បាល			
ចំណី	គក្រ			
សំបកខ្យង	គក្រ			
ស្លឹករុក្ខជាតិ	សរុប			
វ៉ាក់សាំង និងថ្នាំព្យាបាល	សរុប			
សរុបរងថ្លៃវត្ថុធាតុដើម				
ខ.ថ្លៃឧបករណ៍/សម្ភារៈ				
ទ្រុងមាន់ (រំលោះ ៣ឆ្នាំ)	ទ្រុង			
ស្នូកទឹក ស្នូកចំណី	ចំនួន			
សរុបរងថ្លៃឧបករណ៍/សម្ភារៈ				
គ.ថ្លៃពលកម្ម				
ថ្លៃពលកម្មផ្តល់ចំណី និងថែទាំមាន់	នាក់/ថ			
សរុបរងថ្លៃពលកម្ម				

សរុបចំណាយផលិតកម្ម (ថ្លៃវត្ថុធាតុដើម +សម្ភារៈ + ពលកម្ម)				
២.ចំណូល ផលិតផលដែលសម្រេចបាន)				
មាន់ពេញវ័យ	ក្បាល			
មេមាន់	ក្បាល			
កូនមាន់	ក្បាល			
ពងមាន់	ក្បាល			
អាចមន៍មាន់	បាវ			
សរុបរងចំណូលផលិតកម្ម				
៣.ការប្រើប្រាស់ក្នុងគ្រួសារ				
មាន់	ក្បាល			
ពងមាន់	ចំនួន			
សរុបរងការប្រើប្រាស់ក្នុងគ្រួសារ				
៤.បរិមាណ មាន់ ទុកពូជ				
មេមាន់	ក្បាល			
កូនមាន់ និងមាន់ពេញវ័យ	ក្បាល			
សរុបរងបរិមាណទុកពូជ				
សរុបចំណេញ = ចំណូលផលិតកម្ម -ចំណាយផលិតកម្ម				
សរុបប្រាក់ចំណេញសុទ្ធ= ចំណេញ -(ប្រើប្រាស់ក្នុងគ្រួសារ + ទុកពូជ)				

បញ្ហាកើតមានក្នុងការចិញ្ចឹមមាន់...

ឯកសារយោង

១.សៀវភៅបណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេសការចិញ្ចឹមមាន់តាមសហគមន៍ គម្រោងឱកាសអាជីវកម្មសម្រាប់ស្ត្រីវ័យក្មេង (YWIB) ឆ្នាំ ២០១៣ អង្គការឃែរកម្ពុជាខេត្តកោះកុង។

២.ឯកសារបណ្តុះបណ្តាលស្តីពី បច្ចេកទេសភ្ញាស់ស៊ុតមាន់ដោយប្រើ ទូភ្ញាស់ ការក្រៀវមាន់និងក្រៀវជ្រូក ការចិញ្ចឹមកូនជ្រូកបៅដោះ ការចិញ្ចឹមជ្រូកបា កត្តាជួបប្រទះផ្សេងៗក្នុងការចិញ្ចឹមជ្រូក មាន់ និងវិធីសាស្រ្តទប់ស្កាត់ជម្ងឺឆ្លងក្នុងតំបន់ចំពោះជ្រូក មាន់ភាពជាអ្នកដឹកនាំផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចសម្រាប់ស្រ្តីជនបទ (LEL) អង្គការឃែរកម្ពុជា ខេត្តកោះកុង ឆ្នាំ ២០១៤។

៣.សៀវភៅកសិករ កម្រងបច្ចេកទេសកសិកម្មល្អៗ ធន់ទៅនឹងអាកាសធាតុប្រែប្រួលខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៥។ អង្គការ Action Aid, PIN, Save the Children, Oxfam និងនាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម។

៤.គម្រោងកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ និងអភិវឌ្ឍន៍កសិកម្មខ្នាតតូចតំបន់បឹងទន្លេសាប (TSSD)។

រៀបរៀង និងបោះពុម្ពលើកទី១ ឆ្នាំ២០១៧ ដោយៈ

នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម នៃអគ្គនាយកដ្ឋានកសិកម្ម ក្រោមមូលនិធិអន្តរជាតិសម្រាប់អភិវឌ្ឍកសិកម្ម(IFAD) និងឧបត្ថម្ភពីរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា
អាសយដ្ឋានៈ # ២០០ផ្លូវនរោត្តម សង្កាត់ទន្លេបាសាក់ ខណ្ឌចំការមន រាជធានីភ្នំពេញ កម្ពុជា
(ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ)
លេខទូរស័ព្ទៈ ០២៣ ២២ ១១ ២០
គេហទំព័រៈWWW.ASPIREKH.ORG